Eerste Kamer der Staten-Generaal **I**

Vergaderjaar 2023-2024

33 574 Interparlementaire conferentie inzake het Europees Semester

CLXI Europees Semester 2024

C[1] **VERSLAG VAN EEN INTERPARLEMENTAIRE CONFERENTIE**

Vastgesteld 2 april 2024

Op 12 en 13 februari 2024 vond in Brussel de halfjaarlijkse bijeenkomst over stabiliteit, economische coördinatie en bestuur in de Europese Unie plaats. Deze conferentie vloeit voort uit het Verdrag van Lissabon (artikel 13). Het doel van de conferentie is de promotie van interparlementaire samenwerking en democratische verantwoording met betrekking tot het economisch bestuur en begrotingsbeleid in de Europese Unie, met name in de Economische en Monetaire Unie.

De delegatie vanuit de Eerste Kamer bestond uit het Kamerlid Visseren-Hamakers (PvdD) en werd ambtelijk begeleid door mevrouw Van Ederen.

Openingssessie
Sprekers: mevr. Charanzová, vicevoorzitter van het Europese Parlement, mevr. Tillieux, voorzitter van het Belgisch Huis van Afgevaardigden, dhr. Demesmaeker, lid van het Europese Parlement, dhr. Michel, voorzitter van de Europese Raad en dhr. Dombrovskis, uitvoerend vicevoorzitter van de Europese Commissie.

Mevr. Charzanová heet iedereen welkom bij de Europese Parlementaire Week, welke de grootste interparlementaire vergadering is in de Europese Unie. Zij benadrukt dat de samenwerking cruciaal is voor de Europese Unie. **Mevr. Tillieux** onderstreept dit standpunt van mevr. Charzanová en bespreekt twee punten, te weten de parlementaire dimensie en de sociale dimensie van het Europese semester. Voor wat betreft de parlementaire dimensie stelt zij dat de nationale parlementen ook moeten praten over het economische beleid en dan met name over instrumenten die op Europees niveau niet bestaan, waardoor de lidstaten nu het hele gewicht van de economische aanpassingen op nationaal niveau moeten dragen. **Dhr. Demesmaeker** besteedt op zijn beurt aandacht aan de uitdagingen voor de grondbeginselen van de Europese Unie. Hierbij benoemde hij ook het pakket van vijftig miljard euro aan Oekraïne om te strijden voor vrijheid. **Dhr. Michel** erkent dat de Europese Unie zwakker wordt ten opzichte van de Verenigde-Staten en China op het gebied van innovatie en specifiek op het vlak van patenten en octrooien. Hij vindt dan ook dat we meer inspanningen moeten leveren om de Europese belangen te verdedigen. Hiervoor benoemt hij vier punten: als eerste punt benoemt hij het voltooien van de interne markt. De interne markt wordt momenteel te weinig benut en dat komt volgens hem doordat de richtlijnen te weinig worden omgezet, waardoor er versnippering in de regelgeving ontstaat. Als tweede punt benoemt Michel de Energie unie, de Europese energieprijzen liggen momenteel vier keer zo hoog dan bij de concurrenten. Hij pleit dan ook voor een nauwere samenwerking op dit vlak om de voordelen te kunnen bundelen en pleit bovendien voor meer vertrouwen in hernieuwbare energie. Als derde punt benoemt hij de ambitieuze strategie op het vlak van middelen en grondstoffen en benadrukt hierbij de nut en noodzaak van recyclen. Tot slot gaat hij in op de financiering van bedrijven. Bedrijven die hier op Europees grondgebied werken, maar geen toegang krijgen tot financiering kunnen niet doorgroeien waardoor zij zich genoodzaakt voelen om zich buiten Europeesgrondgebied te gaan vestigen. Om dit tegen te gaan stelt hij voor om een soevereinfonds op te richten met lidstaten die willen samenwerken waardoor je niet enkel investeringen krijgt door subsidies, maar ook door aandelen. Tot slot is **Dhr. Dombrovskis** aan het woord. Hij benoemt dat we aan de vooravond

[1] De letter C heeft alleen betrekking op 33 574.

staan van de Europese Verkiezingen en geeft in dat kader aan wat de Europese Commissie wil om het concurrentievermogen van de Europese Unie te behouden. De Europese Commissie wil volgens hem werken aan een sterk toekomstgericht beleid, voor industrie en externe handel. Hiernaast wil de Commissie investeringen en hervormingen en wijst zij op het belang van het handhaven van een aantrekkelijk bedrijfsklimaat middels slimme innovatie. Tot slot wijst dhr. Dombrovskis de deelnemers van deze conferentie op het feit dat het geopolitieke landschap snel en ingrijpend verandert en in die context heeft de Europese economie zich volgens hem veerkrachtig getoond, maar dat zou niet als een vanzelfsprekendheid mogen worden beschouwd.

Deelsessie 1 van de commissie voor de begrotingen "Lessen die zijn getrokken uit de NextGenerationEU: nationale en Europese perspectieven op hoe de Europese begroting kan reageren in tijden van crisis"
Spreker: dhr. Hahn, commissaris voor begroting en administratie

Het huidige Meerjarig Financieel Kader (hierna: MFK) loopt van 2021 tot 2027, volgens **dhr. Hahn** wordt er al nagedacht over de volgende periode. Hierbij speelt *Next Generation EU* (hierna: NGEU) een belangrijke rol voor de analyse van het huidige MFK voor wat betreft de impact en de ervaringen die zijn opgedaan met dit instrument. NGEU is in 2022 in het leven geroepen als respons op de Covid-pandemie en diende destijds een oplossing te bieden voor de economische malaise. Het doel was met andere woorden om de lidstaten te helpen bij het herstel en om veerkrachtiger te worden. NGEU is volop aan de gang, maar heeft volgens dhr. Hahn nu al de belofte waargemaakt. Er is een duidelijke toename aan investeringen en dat heeft vooral te maken met de Herstel- en veerkrachtfaciliteit, welke het klapstuk is van het instrument. Via deze faciliteit leent de Europese Commissie namens de Europese Unie geld op de kapitaalmarkten, wat zeer succesvol is gebleken want de Europese Unie is een belangrijke speler op de kapitaalmarkt. Dit toont volgens dhr. Hahn dat de Europese Unie sterker uit iedere uitdaging komt. Hij onderstreept dit met de bekende woorden van Robert Schuman - een van de grondleggers van de Europese Unie – 'Europa zal tot stand komen in tijden van crisis en zal ook de som zal zijn voor de oplossing die wordt gekozen voor het oplossen van die crisis'.

Dhr. Hahn wijst erop dat de NGEU een uitzonderingsmaatregel is en dat het een tijdelijk karakter heeft, ook al is dat een tijdelijk karakter met een looptijd van 2021 tot 2058. In 2058 dienen de schulden die zijn aangegaan afgelost te zijn. Ondanks dat de NGEU een succesverhaal is, is er volgens dhr. Hahn ook een marge voor verbeteringen. Twee succesaspecten zijn dat het herstel- en veerkrachtplan financiering biedt op een schaal die onhaalbaar zou zijn geweest op het niveau van lidstaten, welke leiden tot resultaten gericht op de groene en digitale transitie. Bovendien heeft de herstel- en veerkrachtfaciliteit ook mogelijk gemaakt dat de herstelplannen specifiek zijn aangepast naar de behoefte van lidstaten en zijn vastgelegd in het Europees Semester.

Bovengenoemde succesvolle aspecten zijn nuttig voor het komende MFK. Hij erkent dat het geen gemakkelijke opgave wordt, gezien het politieke klimaat, de milieuproblemen en de migratieproblemen. Hiernaast is er nog een aandachtspunt volgens dhr. Hahn, namelijk het gebrek aan flexibiliteit in de Europese begroting, welke volgens hem opgelost dient te worden in het komende MFK. Momenteel is namelijk minder dan één procent van de Europese begroting flexibel en dient de rest te worden gevonden door herschikking en dat is een omslachtig proces, aldus dhr. Hahn. Tot slot stelt hij dat er tot nu toe te weinig grensoverschrijdende projecten zijn, wat volgens hem echt een tekortkoming is. Hij vindt dan ook dat er in de toekomst veel meer landen met elkaar projecten moeten uitvoeren om zo een Europese meerwaarde te creëren.

Tijdens de discussie bleek dat er een gemengd beeld bestaat bij de lidstaten over het al dan niet permanent maken van de NGEU. Het lid Visseren-Hamakers heeft tijdens de discussie gepleit voor een duurzaamheidsagenda.

Deelsessie 2 van de commissie voor de begrotingen "De begroting en het vooruitzicht op uitbreiding: mogelijkheden om de financiële, budgettaire en regelgevende middelen van de Europese Unie te hervormen"
Sprekers: mevr. Turtelboom, Lid van de Europese Rekenkamer en dhr. Emerson, senior onderzoeker bij CEPS.[2]

[2] *Centre for European Policy Studies* (CEPS) is Europa's toonaangevende onafhankelijke denktank.

Mevr. Turtelboom, gaat in haar bijdrage in op de Europese begroting in het licht van de uitbreiding vanuit het perspectief van de Europese Rekenkamer. De Europese Rekenkamer maakt een analyse van de kosten voor burgers bij een eventuele uitbreiding. De Europese Raad heeft recentelijk besloten om toetredingsgesprekken te openen met Moldavië en Oekraïne, waardoor er op dit moment negen kandidaat-lidstaten zijn. Dit is geanalyseerd door de Rekenkamer op het gebied van begrotingen en op financieel gebied. Als eerste punt kaart mevr. Turtelboom aan dat de begroting herzien dient te worden, volgens haar zou deze voornamelijk omvangrijker moeten worden. Bij een omvangrijkere begroting rijst de vraag waar de financiële middelen vandaan moeten komen, die zou volgens haar afkomstig kunnen zijn door huidige eigen middelen, denk bijvoorbeeld aan de plasticheffingen sinds 2021 of door bijdragen aan de hand van heffingen door derde landen in de vorm van boetes. Een andere optie zou introductie van nieuwe eigen middelen kunnen zijn, zoals de *Emission Trade System* (ETS) of *Carbon Border Adjustment Mechanism* (CBAM). In het jaarverslag van de Europese Rekenkamer wordt onderstreept dat de Europese begroting ook andere risico's en uitdagingen het hoofd moet bieden. Zoals hogere inflatie waardoor de koopkracht omlaag is gegaan, welke gecompenseerd dient te worden. Het derde punt dat Mevr. Turtelboom aandraagt is dat bepaalde regels bij de besluitvormingsprocedures aangepast moeten worden als er sprake is van een uitbreiding. Tot slot benadrukt zij in haar conclusie dat bij een uitbreiding van de Europese Unie een prijs betaald dient te worden door de burger en dat het daarom belangrijk is om de burger te betrekken en zo transparant mogelijk te zijn over de gevolgen van de uitbreiding van de Europese Unie voor zowel de Unie als voor de burgers.

De Westelijke Balkan zijn volgens **dhr. Emerson** klein genoeg om niet al te veel gevolgen voor de Europese begroting te creëren bij de toetreding. Dit is echter een ander verhaal volgens hem voor de toetreding van Oekraïne. Hij begint bij het tijdspad. Voor Kroatië heeft het tien jaar geduurd van aanvraag tot lidmaatschap. Als dit de referentie is en we dit toepassen op Oekraïne is het koffiedik kijken qua economische structuur. Dhr. Emerson benoemt dat de landbouw een implicatie vormt voor de begroting. Er is veel landbouwgrond in Oekraïne, van meer dan tienduizend hectare. Het landbouwbeleid bestaat uit directe betalingen, maar er is ook een maximum afgesproken. Lidstaten mogen de directe betalingen aftoppen. Als de toetreding van Oekraïne concreet werkelijk wordt zal dit mechanisme moeten worden herzien, waarbij moet worden voorkomen dat het maximum wordt omzeild. Concluderend stelt dhr. Emerson dat de toetreding van Oekraïne beheersbaar zal zijn voor de Europese begroting.

Tijdens de discussie is herhaaldelijk gezegd dat er een noodzaak bestaat voor de hervormingen van de Europese begroting waarbij men ook heeft uitgesproken zich zorgen te maken over de mogelijke verandering dat enkele lidstaten niet langer netto-ontvanger zullen zijn, maar nettobetaler worden.

De delegatie vanuit de Eerste Kamer,

Visseren-Hamakers

Griffier(s) van de delegatie,

Van Ederen